

Innspill til Statsbudsjettet 2024 (kapitler fordelt til familie- og kulturkomiteen)

Prop. 1 S (2023-2024)

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere (NBU) organiserer over 400 barne- og ungdomsbokforfattere. Foreningens formål er å ivareta barne- og ungdomsbokforfatteres faglige og økonomiske interesser, samt å verne og fremme norsk barne- og ungdomslitteratur.

Kap. 320, post 55 Norsk kulturfond

I forbindelse med en nasjonal satsning på leselyst, er det naturlig at forfattere, illustratører og tegneserieskapere, og den generelle tilgangen på litteratur, prioriteres i kulturbudsjettet. NBU ønsker derfor en styrking av innkjøpsordningene og ikke minst at de økonomiske rammene for innkjøpsordningen for skolebibliotek utvides. Det er positivt at regjeringen, gjennom sin satsing på litteraturformidling og leselyst, foreslå at Kulturrådets innkjøpsordning og produksjonstilskudd for tegneserier styrkes med 2 mill. kroner. Men det kreves en sterkere satsning for å favne bredden av tegneserieutgivelser.

At ordningen for distribusjon av kulturfondsbøker til skolebibliotek styrkes med 5 mill. kroner, er også en positivt tilskudd til leselystsatsningen. Likevel burde det foreslåtte budsjettet økes betraktelig, så det blir tilstrekkelig til å dekke innkjøp til minst 700 kvalifiserte skolebibliotek.

Forslag til merknad:

Familie- og kulturkomiteen ber om at budsjetttrammen til innkjøpsordningen for skolebibliotek økes med 18 millioner, så antall skolebibliotek som favnes av innkjøpsordningen kan økes til 700.

Forlag til merknad:

Familie- og kulturkomiteen ber om at budsjettet for produksjons- og innkjøpsordningene for tegneserier økes med minimum 2,5 million kroner i tillegg til Regjeringens budsjettforslag på 2 millioner kroner. Det vil si en total økning i øremerkede midler for tegneserier på 4,5 million kroner i statsbudsjettet for 2024.

Forslag til merknad:

Familie- og kulturkomiteen ber om at Norsk kulturfond øker i tråd med Kulturrådets budsjettsøkna.

Kap. 320, post 72 Kunstnerstipend m.m.

Kunstnerstipendene er en avgjørende faktor for å skape gode arbeidsvilkår for forfattere, og dermed ivareta bredden og mangfoldet i litteraturen. Stipendkomitevederlaget er foreslått økt med 1 mill. kroner. 2 mill. kroner er foreslått satt av til kunnskapsinnhenting. Det er positivt at størrelsen på arbeidsstipendet er økt fra foreslås økt fra 299 289 kroner i saldert budsjett 2023 til 318 352 kroner i 2024 og at det foreslås 44 nye stipendhjemler.

Likevel trenger vi et mer betydelig løft. Vi slutter oss derfor til utvalg for statens kunstnerstipend som ber om en gradvis opptrapping av varige arbeidsstipendhjemler til 210 og 40 nye hjemler til langvarige stipender. Vi minner også om at det er på høy tid med en forskriftsendring som binder de statlige stipendene til en lønnsindeks.

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen om en gradvis opptrapping av varige stipendhjemler i tråd med budsjettsøkna fra utvalget for statens kunstnerstipend, 210 nye hjemler til arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre, og 40 nye hjemler til stipend for etablerte kunstnere og stipend for seniorkunstnere.

Kap. 320, post 74 Organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Litteraturhusenes har en viktig oppgave i den kommende leselyststrategien. De bør kompenseres for manglende gaveforsterkingsmidler, på linje med Foreningen !les og andre kulturinstitusjoner som har mistet denne støtten.

Forslag til merknad:

Litteraturhusenes arbeid for litteraturformidling og for å fremme den frie samtalen er imperativ i dagens samfunn. Litteraturhusene må få et påslag over statsbudsjettet som reflekterer tapet av gaveforsterkningsordningen og generell pris- og lønnsvekst.

Kap. 326, post 80 Bibliotek- og litteraturtiltak

Utvikling av språkressurser og språkteknologi for bruk i maskiner, programvare og i kunstig intelligens blir stadig viktigere. Nasjonalbibliotekets rolle som tilbyder av nasjonal infrastruktur for språkteknologi og grunnlagsressurser blir enda viktigere i årene som kommer og skal utvikles videre. Dette arbeidet er i dag organisert i Nasjonalbibliotekets språkbank og AI-lab. NBU ber om at det avsettes midler til å vurdere opphavsrettslige hensyn ved bruk av norsk litteratur til trening av kunstig intelligens og språkteknologi. NBU ønsker å være tydelige på at all bruk av norsk litteratur, forfatteres åndsverk, i dette henseende, må kompenseres gjennom vederlagsordninger

Regjeringens satsning på en nasjonal leselyststrategi er et kjærkomment tiltak. Lesing av litteratur gir viktig grobunn for empati og innlevelsesevne, essensielle egenskaper i et demokratisk samfunn. I Norge har vi to foreninger, Leser søker bok og Foreningen !les, som har som kjernevirksomhet å jobbe med leselyst, leseferdigheter og tilrettelagt litteratur. Høsten 2023 er begge foreningene i en felles prosess der de ser på muligheten for å samle seg i én organisasjon som skal framstå som det ubestridte samlingspunktet for alt arbeid som kan knyttes til f.eks. nasjonale leselyststrategier. Å jobbe med en nasjonal leselyststrategi er et tidkrevende arbeid som fordrer et langsiktig perspektiv. NBU ønsker friske midler til disse to foreningene, så de kan sørge for å at den nasjonale leselyststrategien blir nettopp en langsiktig strategi og ikke en kortsiktig kampanje.

Forslag til merknad:

Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen om at støtten til leseorganisasjonene Foreningen !les og Leser søker bok økes i tråd med deres budsjettsøknader.

Kap. 337, post 70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Åndsverklovens § 26 gir adgang for lovlig privat eksemplarfremstilling av lydopptak og film («privatbrukskopiering») mot at rettighetshaver gis rimelig kompensasjon for dette. Kompensasjonen for har siden innføringen i 2005 hatt form av en årlig bevilgning over statsbudsjettet, uten å være knyttet til statistikk eller være gjenstand for forhandlinger, slik for eksempel bibliotekvederlaget er. Heller ikke da ordningen fra 2018 ble utvidet til også å gjelde rettighetshavere til visuelle og litterære verk, ble bevilgningen økt, og den har siden heller ikke økt utover pris- og lønnsvekst.

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen foreslår at Kap. 337, post 70 økes med minst 20 prosent for å kompensere for privat kopiering av åndsverk.

Kap. 337, post 71 Vederlagsordninger mv. Kompensasjonsordning – framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse

Bruken av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse har i de senere år økt betraktelig, og det er særlig nyere bøker i lydbokformat som benyttes, noe som kan sies å være til skade for opphaverne. Når det videre er uttalt mål at alle studenter som har behov for tilrettelagt studielitteratur skal ha tilgang til denne ordningen, er det skuffende at bevilgningen til ordningen ikke tar høyde for dette og gir en reell kompensasjon til opphaverne, men bare økes i tråd med pris og lønnsvekst.